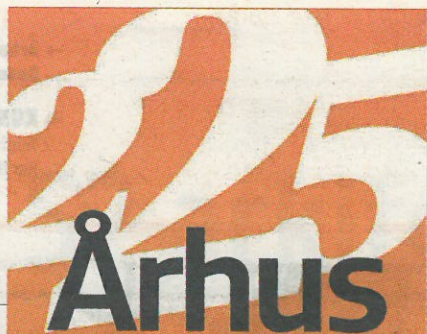

Rensningsanlægget i Marselisborg er et af de mest avancerede i hele verden. Avisen har været på besøg

side 14-15

Malte er naver fra Tyskland og har haft job i 23 lande på fire år

side 10

LØRDAG
23.03.2019

Stiftstidende

STIFTEN.DK

225. årgang ■ nr. 69250 ■ UGE 12 ■ kr. 22,00

Fremtidens grønne energi testes på boligblok i Trige

Boligblokke i Trige får en helt ny type solpanel på tagene, der kan producere tre gange så meget energi som traditionelle paneler. **side 6-7**

POLITISK BIDRAG.

Hemmelighedskræmmeri og et dumstædigt forsvar for, at Britt Bager spiller efter reglerne, kan koste Venstre i den kommende valgkamp.

DANIEL BACH NIELSEN
REDAKTIONSCHEF - I DAGENS LEDER

Rådmand vil sætte Brabrand Boligforening under skærpet tilsyn

side 4

Kamstrup kan prale af rekordregnskab og 200 nye medarbejdere

side 5

Statsminister skyder Classic Race i gang

side 9

Når karrieren pludselig slutter...

side 34-35

Den tidligere AGF'er Jens Gjesing måtte stoppe sin fodboldkarriere som 26-årig. I et længere interview fortæller han om det pludselig karrierestop og hvad, det gjorde ved ham.

Vi udfører kvalitetshåndværk og gennemtænkte løsninger
BRUG ET FIRMA FRA AARHUS VVS OG BLIKKENSLAGERLAUG

FIND OS PÅ WWW.AARHUSVVSCLAUG.DK

Engang var det her en ghetto

Boligbyggeriet i Trigeparken bliver moderniseret og får tiptop moderne energianlæg. De grønne områder bliver forbedret for 23 millioner kroner.

BOLIGER

Hans Petersen
hap@stiften.dk

AARHUS: Det, der engang var en ghetto, er blevet eller er på vej til at blive moderne og veludstyrede boliger. Boligforeningen Ringgårdens byggeri Trigeparken på Trige Parkvej i det nordlige Aarhus gennemgår en forvandling lige nu. I slutningen af året kan vi se resultatet.

En del af Trigeparken, bebyggelsen på Trige Centervej, blev renoveret for nogle år siden. Men bebyggelsen på Trige Parkvej har længe trængt, og den gennemgribende renovering giver eftertragtede lejligheder.

- Nu vil det ikke længere være sådan, at ansøgere til boliger på Trige Parkvej opgiver stedet, allerede når de ser det udefra. Både ud- og indvendig bliver det totalt forandret. Nogle opgange bliver simpelt hen fjernet, så en blok bliver til to punkthuse med færre, men større lejligheder med adgang til elevator. Det gør vi for at skabe mere variation i bebyggelsen. Facaderne får større vinduespartier og beklædes med sorte og hvide aluplader, siger direktør i boligforeningen, Palle Jørgensen, der lavede en helhedsplan for området i 2007. Det er den, der nu effektueres.

Boligsocialt hold hjælper

Ligesom der bliver revet boligblokke ned i Gellerup, bliver der altså fjernet dele af blokke her.

I Trigeparken har der i mange år været en boligsocial helhedsplan, og i dag er der et hold på fire medarbejdere, som har kontor på stedet. Den boligsociale indsats gør en stor forskel

Teddy Weinrich har boet i Trigeparken i 19-20 år. Han bor i de renoverede boliger til venstre. Indtil for nylig så blokken der ud ligesom blokken til højre. Den venter på at blive renoveret. Foto: Axel Schütt

på området. Hvor Trige tidligere havde kriminalitet blandt de unge, er det helt ovre nu. Det sociale hold hjælper også folk på mange andre områder, for eksempel med at komme i arbejde.

- Det er lidt landsbyagtigt her. Folk kender hinanden godt. Mange af vores beboere har været her i mange år, og de er glade for stedet. Når ombygningen er overstået, er de stolte over at bo der, siger Palle Jørgensen.

I Trigeparken bor 37 nationaliteter, men der er overvægt af mennesker med dansk herkomst.

Renoveringen betyder, at 37 boliger forsvinder, så 434 er tilbage på adresserne Trige Parkvej og Trige Centervej.

De store ændringer sker

takket være penge fra Landsbyggefonden. Desuden har EU givet 10 millioner kroner til solceller og andre energiforbedringer, som skal vise deres værdi nu.

Nye, grønne områder

Oven i det hele kommer, at boligministeriet har givet 23 millioner kroner til at skabe grønne områder, der binder Trigeparken bedre sammen med byen, så det bliver en total forskønnelse.

- Folk får en splinterny bolig til samme bruttopris som deres gamle. Og så afventer vi, om udgifterne til energi falder, når solcellerne er i fuld funktion, siger Palle Jørgensen.

Han tilføjer, at beboerne samtidig får noget meget

pæner at se på i det daglige.

- Området får et andet ansigt udadtil. Det gør mennesker gladere, og vi håber at kunne tiltrække flere ressourcestærke personer og familier ved at gøre det hele mere attraktivt, siger Palle Jørgensen.

Beboer: Lækkert med nyt

Efter renoveringen har bebyggelsen på Trige Parkvej fire-, tre- og toværelses lejligheder. En fire værelses på 121 kvadratmeter koster netto 8.975 kr. om måneden plus forbrug. En tre værelses på 93 kvm koster netto 6.820 kr. Der er fire typer to værelses på henholdsvis 85, 81, 68 og 51 kvadratmeter. Nettohuslejen på dem er 6.770 kr., 6.230 kr., 5.230 kr. og 3.800 kr.

Boligforeningen har cirka 4000 lejligheder i Aarhus og 60 medarbejdere.

Teddy Weinreich er begejstret for sin nye lejlighed. Han har boet 19-20 år i Trigeparken og boede i sommerhus otte-ni måneder, mens hans blok blev renoveret.

- For nogle år siden boede jeg i en treværelses, men efter at jeg blev pensionist flyttede jeg til en to-værelses lejlighed, siger 72-årige Teddy Weinreich, der er formand for beboerforeningen og har været det siden 2002.

Han kender til at bo andre steder. Som ansat i autobranschen har han flyttet en del og boet i blandt andet Ølstykke, Tilst og Galten.

- Jeg har været med på hele rejsen i Trigeparken, og det

er blevet rigtig lækkert. Her er dejligt stille og roligt. Der var ungdomskriminalitet i området for en del år siden, men de seneste år har der intet været, og det er godt at være kommet af ghettolisten.

- Det har været helt fantastisk at komme tilbage til nyt køkken og badeværelse og en dejlig terrasse, og jeg er spændt på at se, hvad der kommer ud af projektet med solcellerne, siger han og fortæller, at beboerne har mange fælles arrangementer, og at folk er omgængelige. Der er et godt samarbejde med skolen og dagplejen, og den boligsociale gruppe i Trigeparken fungerer godt og hjælper folk på vej.

- Her vil jeg ikke flytte fra, siger Teddy Weinreich.

Palle Jørgensen, direktør i Boligforeningen Ringgården, mellem to blokke, der er ved at blive renoveret. Foto: Hans Petersen

Her er en del af en blok revet ned og bliver til to punkthuse. Foto: Lulu Grønlund

FAKTA

PROJEKTET

● Aarhus Kommune har en ambition om at blive CO₂ neutral i 2030. Derfor er Aarhus med i smart city projektet "Ready", der har fået et EU-tilskud på cirka 14,3 millioner kroner.

● "Ready" står for "Resource Efficient cities implementing Advanced smart city solutions" og bygger på en række energiprojekter i Aarhus og tester en bred vifte af nye teknologier, der tænkes sammen på tværs af byen ved hjælp af smart styring og lagring af energi.

● Projektet er koordineret af Cowi A/S og samler mere end 20 partnere fra fem forskellige lande, herunder Danmark, Sverige, Østrig, Frankrig og Litauen. Sammen med Växjö i Sverige er Aarhus demonstrationsby.

● I Aarhus er der 10 partnere: Cowi A/S, Aarhus Kommune, herunder AffaldVarme Aarhus (AVA), Aarhus Universitet, Boligforeningen Ringgården, Kamstrup A/S, Racell Sapphire Aps, Danfoss A/S, Lithium Balance A/S, Dansk Fjernvarme og ØN Danmark A/S.

● Siden midt halvfemserne har Boligforeningen Ringgården indført og været med på en række grønne projekter inden for nybyggeri, bæredygtighed og brugeradfærd. Trige Park nord for Aarhus, Herredsvang (Rydevænget og Fjældevangen) og Aarhus Vest er med i "Ready".

Arbejdet med at lægge solcellerne på tagene i Trige er i fuld gang. Foto: Boligforeningen Ringgården

Her testes fremtidens grønne energi

Boligblokke i Trige lægger tage til et af Nordeuropas største grønne smart city projekter.

ENERGI

Hans Petersen
hap@stiften.dk

ARHUS: Klimaet er på dagsordenen hele tiden, og i Trigeparken i det nordlige Aarhus kan et nyt projekt bidrage til at spare på energien.

Det er et af Nordeuropas største, grønne smart city projekter og bliver skabt på en almen boligbebyggelse, der tilhører Boligforeningen Ringgården. Den er ved at blive energirenoveret og blive udstyret med nye, intelligente energisystemer, der skal bringe Aarhus tættere på målet om en klimaneutral kommune i 2030. Lige nu monteres en helt ny type PVT-solpaneler på tagene. De kan producere tre gange så meget energi som traditionelle solpaneler.

Renoveringen giver de seks blokke et kæmpeloft

både arkitektonisk og energimæssigt. Samtidig er boligblokkene en del af det omfattende, EU-støttede klimaprojekt "Ready". Formålet er at udvikle og afprøve grønt klimavenlige standarder i samarbejde mellem kommunen, Boligforeningen Ringgården, Aarhus Universitet og en række private virksomheder.

- Ready rummer et unikt partnerskab, hvor private og offentlige aktører og uddannelsesinstitutioner er gået sammen om at skabe en bæredygtig fremtid for Aarhus Kommune. Samarbejde er en forudsætning for den grønne omstilling og for, at vi som by kan nå vores fælles klimamål og gøre klar til en fremtid med 100 procent vedvarende energi, siger Bünyamin Simsek, Rådmand for Teknik og Miljø i Aarhus Kommune.

Fremtidens varme- og elproduktion foregår lokalt

Tre af Ringgårdens seks boligblokke på Trige Parkvej bliver i øjeblikket udstyret med den ny type solcelleanlæg.

Senere bliver en gavl ved ankomsten til bebyggelsen udstyret med solceller. Det vil skabe en signalværdi udadtil. Hvor traditionelle solcelleanlæg kun kan optage cirka 20 procent af solens kraft, kan de nyudviklede optage op til 90 procent.

- Derudover er der i forbindelse med "Ready" udviklet en helt ny batteriløsning, som handler om forbrug og kapacitet, påpeger Reto Michael Hummelshøj, der er projektleder for rådgivningsfirmaet Cowi.

- Typisk foregår den største energiproduktion midt på dagen, hvor folk ikke er hjemme, og behovet er lille. Derfor har vi, i samarbejde med virksomheden Lithium Balance, udviklet et smart

batterilager, som kan lagre overskudsenergien, så den er tilgængelig, når beboerne kommer hjem og har brug for el og varme. På den måde skaber vi en sammenhæng mellem produktion og forbrug og gør det muligt for boligblokkene i vid udstrækning at være selvforsynende med grøn energi, forklarer han. Det smarte batterilager opsættes i en selvstændig bygning i løbet af foråret.

Almene boliger rummer store potentialer i den grønne omstilling, og derfor spiller boligforeningerne en central rolle i forhold til at få bæredygtige løsninger og afprøve nye energitiltag.

- Vi har i mange år været med til at åbne dørene for en innovativ udvikling ved at lægge ryg til konkrete tiltag i form af energirenoveringer og nye energiløsninger, som også har globalt perspektiv, siger Ringgårdens direktør

Palle Jørgensen og fortsætter:

- Det har vi haft gode erfaringer med fra andre EU-projekter, og det giver os ilt til at udvikle os og prøve nye løsninger. For beboerne på Trige Parkvej betyder renoveringen i sig selv, at udgifterne til energi bliver markant lavere end tidligere. Her til kommer "Ready" som en ekstra gevinst. Vi venter, at solcelleanlægget vil bidrage med strøm til de enkelte boliger foruden til fællesarealer og vaskerier.

Trigeparken er første skridt. Til foråret tages de næste skridt, dels i forbindelse med renoveringen af Ringgårdens afdeling i Herredsvang i Aarhus Vest, dels ved renoveringen af Ringgårdens kontorbygning i Dybdalen, Aarhus Vest.

Kæmpebatteri forsyner boligblokke med strøm

ENERGI

Hans Petersen
hap@stiften.dk

AARHUS: Nogle gange skinner solen på fuldt tryk og kan derved levere en stor mængde energi via solceller.

Andre dage lader den vente på sig. Fordi kapacitet og opbevaring er en af de store udfordringer på energiområdet, er der behov for en ny batteriløsning, som kan sikre en stabil forsyning af el og varme til boligblokkene og fuldt ud udnytte solens energipotentialer og samtidig aflaste elnettet.

I forbindelse med Ready-projektet bliver Trigeparken

udstyret med et 100 kilowatt-timer litumbatterilager. Batteriet kan lagre energien fra solcellerne og er koblet sammen med tre bygnings solcelleanlæg og forsynings-system. Når der er for mange skyer for solen, bliver boligblokkene forsynet med el via batteriet, og når der er meget sol eller billig el på nettet lades batterierne.

Forsyningen reguleres af en styringsenhed i skyen - en såkaldt Smart Building Energy Hub. Med kendskab til vejr, batterilagerets tilstand og energibehovet i lejlighederne, kan hubben styre batteriet og se, hvornår der er behov for strøm fra

nettet, og hvornår der er nok på batteriet. Batteriet kan også bruges som buffer for det eksisterende elnet.

Derudover kan batteriet styre eksterne enheder og levere strøm til ladestanderne til elbiler i området.

Lithium Balance står bag udviklingen af det smarte batteri samt Smart Building Energy Hubben.

Nye solceller optager 90 procent af solstrålers energi

ENERGI

Hans Petersen
hap@stiften.dk

AARHUS: Solceller er langt fra en ny opfindelse. Men i forbindelse med projektet "Ready" bliver Ringgårdens boligblokke i Trigeparken nord for Aarhus udstyret med en helt ny, innovativ form for solcelleanlæg, som kan optage op til 90 procent af solstrålingens energi, hvor traditionelle solcelleanlæg normalt optager 10-20 procent.

Solcellerne er større end normalt, og det særlige ved dem er, at de er kølet, så de ikke alene optager mere energi om dagen, men og

så fungerer om natten, når solen ikke skinner. Når solcelleanlægget er koldere end udetemperaturen kan de benyttes til at trække energi ud af udeluften. Derved kan de nye solcelleanlæg producere cirka tre gange så meget energi som traditionelle solcelleanlæg.

Samtidig er de nye solceller skabt med det æstetiske for øje og tænkt ind i bygningernes design for at bevare et attraktivt ydre. Solcellepanelerne kan f.eks. leveres hvide og i grå nuancer, der er velegnede til facadebeklædning. De kan også bruges som tagmateriale og på den måde tilbageføre noget af bygningens varmetab til bygningen.

Solcellevirkomheden Racell Sapphire Aps er gået med i "Ready" for at teste det nye solcelleanlæg i stor skala og som en integreret del af et fleksibelt og intelligent energisystem. Smart ved denne løsning er, at ved at producere sin energi lokalt undgår man de transmissionstab, som forekommer, når man flytter strøm over længere afstande. Derfor er der store energibesparelser i at skabe sammenhæng mellem, hvor folk bor, og hvor deres energi produceres. På den måde sparer man transportomkostninger og elafgifter ved i vid udstrækning at være selvforsynende.